

Sammanfattning av revisionsrapport av tillsynen över ekologisk produktion

Livsmedelsverket genomför revisioner inom hela kedjan av myndighetstillsynen. Revisionerna syftar till att förbättra myndighetstillsynen. Revisionerna utvärderar tillsynens överensstämmelse med kraven, effektivitet och ändamålsenlighet.

Revisionen av tillsynen över ekologisk produktion hade som mål att utvärdera tillsynens koordination, riskbaserad och säkerställande av enhetligheten. Revisionen inriktades särskilt på tillsynen över ekologisk växt- och djurproduktion. Före revisionen intervjuades intressentgrupperna om deras synpunkter på aktuella frågor kring ekologisk produktion och tillsynen över ekologisk produktion. Tillsynsmyndigheternas handlingar undersöktes och myndigheterna intervjuades på distans vid revisionen på grund av covid-19-pandemin.

Revisionen av tillsynen över ekologisk produktion genomfördes 21–30 september 2020. Revisionen av tillsynen över ekologisk produktion utövades vid Livsmedelsverket, Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Dessutom reviderades kontrollörer av ekologisk produktion som auktoriserats av Livsmedelsverket.

Alla tillsynsobjekt inom ekologisk primärproduktion kontrolleras årligen, och extra riskbaserade kontroller genomförs enligt planen. Andelen aktörer som fått marknadsföringsförbud är mindre än 2 %, vilket betyder att överensstämmelsen med kraven ligger på en hög nivå. Valvira utövar kontroll av tillverkningsställena för ekologiskt producerade alkoholdrycker årligen. Distanskontrollerna har kunnat inledas smidigt under pandemin.

Enligt Livsmedelsverket innebär koordination planering, styrning och utveckling av tillsynen på nationell nivå. Samarbete mellan myndigheterna och kontakter med andra intressentgrupper är centrala delar av koordinationen. Koordinationen av tillsynen mellan Livsmedelsverket och NTM-centralerna har förstärkts genom regelbundna sammanträdespraxis och extranätet för myndigheter.

Planeringen av tillsynen över ekologisk växt- och djurproduktion överensstämde med kraven och de planerade kontrollerna genomförs till fullo. Inriktning av kontrollerna enligt tyngdpunkter angivna av Livsmedelsverket ansågs som ett fungerande tillvägagångssätt. Tillsyn över auktoriserade kontrollörer har inte organiserats enligt kravet i den nationella lagen om ekologisk produktion. Effektiviteten av tillsynen över ekologisk produktion försvagas av inkonsekvent ledning av och rapportering om målen samt bristfällig analys av tillsynens resultat.

Samarbete med kunder och intressentgrupper stöder förverkligandet av tillsynsarbetets effektivitet. Livsmedelsverket har inkluderat intressentgrupperna i tolkningsarbetsgrupperna för anvisningarna i EU:s kommande förordning om ekologisk produktion, vilket är en bra form av kund-samarbete. Effektiviteten av kund- och intressentgruppsamarbetet inom Livsmedelsverket kan främjas genom planering av intressentgruppsamarbetet inom tillsynen över ekologisk produktion och fokusering av växelverkan..

Kraven på riskbaseringen inom tillsynen över ekologisk produktion uppfylls vid primärproduktionen; Valvira genomförde inga riskbaserade extra kontroller.

Livsmedelsverkets och NTM-centralernas nya praxis för att förbättra enhetligheten inom tillsynen har ökat samarbete och förenhetligat tolkningar mellan myndigheter. Livsmedelsverkets och NTM-centralernas åtgärder är dock inte tillräckligt effektiva för att säkerställa en enhetlig tillsyn. En koordinerad planering och realisering av åtgärder för förenhetligandet skulle öka effektiviteten hos tillsynen.

Vid revisionen observerades fyra avvikelser från lagstiftningens krav. Tillsynsmyndigheterna får sex rekommendationer för att rätta avvikelserna och förbättra effektiviteten hos tillsynen.